

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૮૫૫૧/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અન્જારીયા

=====

૧.	૨. શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે?	હા.
૨.	પત્રકારને જોવા દેવામાં આવે ?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

ગ્રુહ નાણાકીય લિમીટેડ.....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ડિસ્ટ્રીક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ સુરત & જ.....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતી

વકીલ શાશ્વત યુ. શુક્લા, અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે

એજીપી શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, સામાવાળા(ઓ) (ઓ) નંબર ૧ માટે

શ્રી અનિપ એ ગાંધી, સામાવાળા(ઓ) નંબર ૫ માટે

વકીલ શ્રી. કે. કે. ત્રિવેદી, સામાવાળા(ઓ) નંબર ૪ માટે

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨-૩ માટે સમાચારમાં પ્રકાશન દ્વારા બજવણી

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અન્જારીયા

તારીખ:૨૫/૧૧/૨૦૧૬

સીએવી ચુકાદો

શું જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ નાણાકીય અસ્કયામતોના પ્રતિભૂતિકરણ અને પુનર્નિર્માણ અને પ્રતિભૂતિ હિત અધિનિયમ, ૨૦૦૨ના અમલીકરણની કલમ ૧૪ હેઠળ

ન્યાયિક સત્તાઓ તરીકે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે અને શું તે વિવાદમાં સામેલ નાગરિક અધિકારોનો મુદ્દો એ સ્પષ્ટ આધાર પર અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરી શકે છે કે કેમ તે આ રિટ પિટિશનમાં જવાબ આપવાનો મુદ્દો છે.

૨. અરજદાર ગ્રુહ ફાઇનાન્સ લિમિટેડે સામાવાળા નંબર ૧-જિદ્દા મેજિસ્ટ્રેટ, સુરત સામે નિર્દેશ માટે વિનંતી કરી છે, જેમણે નાણાકીય અસ્કયામતોના પ્રતિભૂતિકરણ અને પુનર્નિર્માણ અને સુરક્ષા વ્યાજ અધિનિયમ, ૨૦૦૨ (સરફેસી અધિનિયમ) ની કલમ ૧૪ હેઠળ અરજદારની અરજીને ધ્યાનમાં લેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. ગીરવે મૂકેલી મિલકતનો કબજો લેવા માટે પ્રથમ સામાવાળા અધિકારીને નિર્દેશ આપવાની પણ પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે.

૩. જેમ જેમ શુદ્ધ કાનૂની પ્રશ્ન સામેલ છે, તથ્યોના નિવેદન સંક્ષિપ્તમાં હશે.રુ.૦૯,૬૧,૧૪૩.૪૮ પૈસા ની બાકી રકમની વસૂલાત માટે તેના પર ઉપાર્જિત વ્યાજ સાથે, અહીં અરજદારે સરફેસી અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરીને ખાનગી પ્રતિવાદીઓ સામે પગલાં લીધાં છે. ૭ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૬ના રોજ ફ્લેટ નં.બી/૧૦૨, ન્યૂ હરે કૃષ્ણા એપાર્ટમેન્ટ, ઉમા ભવન નજીક, ભતર રોડ, સુરત રહેણાંક મકાનના હેતુ માટે રુ.૦૯,૫૦,૦૦૦/- ની આવાસ લોન મંજૂર કરવામાં આવી હતી. વધુમાં એવું

જણાય છે કે સામાવાળા નંબર જએ સુરત ખાતેની દીવાની અદાલત સમક્ષ ૨૦૦૬નો નિયમિત દીવાની દાવો નં.૪૭૮ દાખલ કર્યો છે.અરજદારે બાકી રકમની વસૂલાત માટે ૨૦૦૭નો સ્પેશિયલ સિવિલ સ્યુટ નં.૪૧૫ પણ દાખલ કર્યો છે.અરજદારે ૧ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૮ના રોજ એસ. એ. આર. એફ. એ. ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૩ (૨) હેઠળ નોટિસ જારી કરી હતી.આ નોટિસ હોવા છતાં, ઉધાર લેનારાઓએ બાકી રકમ ચૂકવી ન હતી, તેથી, ૧૯મી એપ્રિલ, ૨૦૦૮ના રોજ, અરજદારે સુરક્ષિત સંપત્તિઓનો કબજો લેવા માટે સહાય મેળવવા માટે કાયદાની કલમ ૧૪ની સહાય મેળવવા માટે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ૨૦૦૮ની વિવિધ અરજી નં.૨૭ દાખલ કરી હતી.જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે અરજી ફગાવી દીધી, જેની સામે હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

જ. અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાસ્વત શુક્લા, પ્રથમ સામાવાળા માટે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, ચોથા સામાવાળા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. કે. ત્રિવેદી, જ્યારે પાંચમા સામાવાળા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી અનિપ ગાંધી. સામાવાળા નં.૨ અને ૩ ને પ્રકાશન દ્વારા સેવા આપવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમના વતી કોઈ હાજર નહોતું થયું.

પ. સરફેસી અધિનિયમની કલમ ૧૪ નીચે મુજબ વાંચે છે,

“૧૪. મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સુરક્ષિત લેણદારને સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવામાં મદદ કરે છે. – (૧) જ્યાં સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા કોઈ સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવાની જરૂર હોય અથવા આ કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ સુરક્ષિત સંપત્તિમાંથી કોઈ પણ મિલકતને સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા વેચવાની અથવા સ્થાનાંતરિત કરવાની જરૂર હોય, ત્યાં સુરક્ષિત લેણદાર, આવી કોઈ સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો અથવા નિયંત્રણ લેવાના હેતુથી, મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને લેખિતમાં વિનંતી કરી શકે છે, જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં આવી કોઈ સુરક્ષિત સંપત્તિ અથવા તેને લગતા અન્ય દસ્તાવેજો સ્થિત હોઈ શકે છે અથવા મળી શકે છે, અને મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા, કેસ હોય તે રીતે, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, તેમને કરવામાં આવેલી આવી વિનંતી પર –

(અ) આવી સંપત્તિ અને દસ્તાવેજોનો કબજો લેવો.

તેની સાથે સંબંધિત; અને

(બી) આવી અસ્કયામતો અને દસ્તાવેજો સુરક્ષિત લેણદારને મોકલો.

પરંતુ સુરક્ષિત લેણદારની કોઈપણ અરજીની સાથે સુરક્ષિત લેણદારના અધિકૃત અધિકારી દ્વારા યોગ્ય રીતે પુષ્ટિ કરાયેલ સોગંદનામું હશે, જેમાં જાહેર કરવામાં આવશે કે –

(૧) મંજૂર કરાયેલી નાણાકીય સહાયની કુલ રકમ અને અરજી દાખલ કરવાની તારીખે બેંકનો કુલ દાવો;

(૨) ધિરાણકર્તાએ વિવિધ મિલકતો પર સુરક્ષા હિતનું સર્જન કર્યું છે અને બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થા આવી મિલકતો પર માન્ય અને અસ્તિત્વ ધરાવતું સુરક્ષા હિત ધરાવે છે અને બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાનો દાવો મર્યાદા સમયગાળાની અંદર છે;

(૩) ઉધાર લેનાર વ્યક્તિએ પેટા-કલમમાં ઉલ્લેખિત મિલકતોની વિગતો આપતી વિવિધ મિલકતો પર જામીનગીરી ઊભી કરી છે.

(ii) ઉપર;

(૪) ધિરાણકર્તાએ નિર્દિષ્ટ રકમનો સરવાળો કરીને આપવામાં આવેલી નાણાકીય સહાયની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ કર્યું છે;

(પ) નાણાકીય સહાયની પુનઃચુકવણીમાં આવી ભૂલના પરિણામે ઋણ લેનારના ખાતાને બિનકાર્યક્ષમ સંપત્તિ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યું છે;

(ડ) ખાતરી આપવી કે કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈઓ દ્વારા જરૂરી સાઠ દિવસની નોટિસનો સમયગાળો, ડિફોલ્ટ નાણાકીય સહાયની ચુકવણીની માંગ કરતી લોન લેનારને આપવામાં આવી છે;

(ઢ) ઉધાર લેનાર પાસેથી મળેલી નોટિસના જવાબમાં વાંધા અથવા રજૂઆતને સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે અને આવા વાંધા અથવા રજૂઆતનો સ્વીકાર ન કરવાના કારણો ઉધાર લેનારને જણાવવામાં આવ્યા છે;

(ઠ) ઉપરની સૂચના હોવા છતાં ઉધાર લેનારે નાણાકીય સહાયની કોઈ ચુકવણી કરી નથી અને તેથી અધિકૃત અધિકારી મૂળ અધિનિયમની કલમ ૧૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૪) ની જોગવાઈઓ હેઠળ સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવાનો હકદાર છે.

(૯) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું:

વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે અધિકૃત અધિકારી પાસેથી સોગંદનામું પ્રાપ્ત થયા પછી, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કેસ હોય તે પ્રમાણે, એક્ઝિડેવિટની સામગ્રીને સંતોષ્યા પછી, સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવાના હેતુ માટે યોગ્ય આદેશો પસાર કરશે:

પરંતુ એ પણ કે પ્રથમ પરંતુકમાં જણાવેલી સોગંદનામું દાખલ કરવાની જરૂરિયાત આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે, કોઈ પણ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ બાકી રહેલી કાર્યવાહીને લાગુ પડશે નહીં.

(૧એ) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ તેમના ગૌણ કોઈપણ અધિકારીને અધિકૃત કરી શકે છે, –

(ક) આવી અસ્કયામતો અને તેને લગતા દસ્તાવેજોનો કબજો લેવો;
અને

(૨) આવી અસ્કયામતો અને દસ્તાવેજો સુરક્ષિત લેણદારને મોકલવા.

(૨) પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુસર, મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ તેમના મતે જરૂરી હોય તેવા બળનો ઉપયોગ કરી શકે છે અથવા તેનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

(૩) આ કલમના અનુસરણમાં કરવામાં આવેલ મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટના કોઈ પણ કાર્યને કોઈ પણ અદાલતમાં અથવા કોઈ પણ સત્તા સમક્ષ પ્રશ્નમાં મુકવામાં આવશે નહીં."

૫.૧ કલમ ૧૪ હેઠળ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તાઓના પ્રકાર અને પ્રકૃતિ અને આવી અરજી પર પસાર કરી શકાય તેવા આદેશ વિશેનો પ્રશ્ન હવે એકીકૃત નથી. યુનાઈટેડ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સત્યવતી ટંડન [(૨૦૧૦) ૮ એસ. સી. સી. ૧૧૦] માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયમાંથી નીચેના અવલોકનો નોંધવામાં આવ્યા છે.

"કલમ ૧૪ની દ્રષ્ટિએ, સુરક્ષિત લેણદાર મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી શકે છે.

અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં સુરક્ષિત સંપત્તિ અથવા તેને લગતા અન્ય દસ્તાવેજો તેનો કબજો લેવા માટે મળી આવે છે.જો આવી કોઈ વિનંતી કરવામાં આવે, તો મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, જે પણ કેસ હોય, તે આવી સંપત્તિ અથવા દસ્તાવેજનો કબજો લેવા અને તે સુરક્ષિત લેણદારને મોકલવા માટે બંધાયેલા છે.” (પરિચ્છેદ ૨૧)

૫.૨ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા લાગુ કરાયેલ નિરીક્ષણ એ છે કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ "કબજો લેવા માટે બંધાયેલા છે".બેંક ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ પંકજ દિલીપભાઈ હેમાની [૨૦૦૭ (૨) જી. એલ. એચ. ૩૨૬] માં આ અદાલતે કલમ ૧૪ હેઠળ ઉપયોગ કરી શકાય તેવી સત્તાઓના અવકાશને ધ્યાનમાં લીધો હતો અને એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને સોંપવામાં આવેલી ભૂમિકા સહાય પ્રદાન કરવામાં મંત્રી પ્રકારની છે.એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું અને અન્ય બાબતોની સાથે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૧૭ હેઠળ કાર્યરત ટ્રિબ્યુનલને ન્યાયિક સત્તાઓ આપવામાં આવી છે અને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ તે ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કરી શકતા નથી.

“સાદા વાંચન પર તે સ્પષ્ટ છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈ એક પ્રક્રિયાગત જોગવાઈ છે, જેના હેઠળ મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા

મેજિસ્ટ્રેટ, (સત્તાધિકારી), તેમને કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, (ક) આવી સંપત્તિ અને સંપત્તિ સંબંધિત દસ્તાવેજોનો કબજો લેશે; અને (બી) આવી અસ્કયામતો અને દસ્તાવેજો સુરક્ષિત લેણદારને મોકલો.પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ સત્તામંડળને આવા પગલાં લેવાની અને સુરક્ષિત અસ્કયામતો અને તેનાથી સંબંધિત દસ્તાવેજોનો કબજો લેવા માટે જરૂરી બળનો ઉપયોગ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ, સત્તામંડળનું આપું કાર્ય સુરક્ષિત છે અને કાર્યવાહી પર કોઈ પણ અદાલતમાં અથવા કોઈ પણ સત્તાધિકારી સમક્ષ સવાલ ઉઠાવવામાં આવશે નહીં.આમ, તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યાં સુધી સત્તામંડળનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી વિધાનસભા દ્વારા પરિકલ્પિત ભૂમિકા, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટમાં નિહિત સત્તાના આધારે સહાય પ્રદાન કરવા અને સત્તાનો ઉપયોગ કરવાના સ્વરૂપમાં મંત્રીની ભૂમિકા છે, જેમાં જરૂરી બળનો ઉપયોગ પણ સામેલ છે.આ સત્તામંડળ, એટલે કે મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ પાસે કોઈ ન્યાયિક સત્તા નથી.સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ અન્ય કોઈ જોગવાઈ નથી કે જેનો ઉપયોગ કરીને સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા સંપર્ક કરાયેલ સત્તામંડળ, સુરક્ષિત લેણદાર અને દેવાદાર અથવા જેની

મિલકત સુરક્ષિત સંપત્તિ છે જેની કબજો લેવાની છે તે વ્યક્તિ વચ્ચેના કોઈપણ વિવાદનો ચુકાદો લઈ શકે છે.જો આવી ન્યાયિક સત્તાઓ સત્તામંડળમાં નિહિત કરવામાં આવી હોત, તો પ્રતિભૂતિકરણ કાયદાએ આ સંબંધમાં ચોક્કસ જોગવાઈ કરી હોત.” (પરિચ્છેદ ૬)

૫.૨.૧ ત્યારબાદ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે,

“સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (જ) એ વિવિધ પગલાંની જોગવાઈ કરે છે જે સુરક્ષિત લેણદાર સુરક્ષિત દેવાની વસૂલાત માટે લઈ શકે છે; આવા પગલાંમાંથી એક સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવાનો છે.સેક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (જ) માં ઉદ્દેખિત કોઈપણ પગલાંથી વ્યથિત વ્યક્તિને સેક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૭ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ (ટ્રિબ્યુનલ) માં અરજી કરવાનો અધિકાર આપવામાં આવે છે. પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૭ની પેટા-કલમો (૨), (૩) અને (૪) હેઠળ કાયદાએ એક સંપૂર્ણ સંહિતા પ્રદાન કરી છે, જેમાં પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૩ (જ) હેઠળ સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા લેવામાં આવેલા કોઈપણ પગલાંને અમાન્ય જાહેર કરવાની ટ્રિબ્યુનલની સત્તા અને પરિણામે જે વ્યક્તિ પાસેથી કબજો લેવામાં આવ્યો હતો તેને કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવાની

સત્તા સામેલ છે.સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશથી વ્યથિત વ્યક્તિને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૮ હેઠળ અપીલ કરવાનો વૈધાનિક અધિકાર છે. તેથી, પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ કામ કરવાની આડમાં સત્તામંડળને ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત વૈધાનિક સત્તાઓને છીનવી લેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.” (પેરા ૭)

૫.૨.૨ આખરે એવું જોવા મળ્યું કે,

“આથી, જે સત્તામંડળને પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ કાર્યવાહી કરવા માટે કહેવામાં આવે છે, તે માત્ર સુરક્ષિત લેણદારને સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવામાં મદદ કરવા માટે બંધાયેલો છે.સત્તામંડળ સમક્ષ ઊભા કરવામાં આવેલી સુરક્ષિત સંપત્તિ અંગે પક્ષકારો વચ્ચેનો કોઈપણ વિવાદ સત્તામંડળ દ્વારા દાખલ કરી શકાતો નથી; સત્તામંડળે કબજો લીધા પછી અને સુરક્ષિત લેણદારને સોંપ્યા પછી પીડિત વ્યક્તિને પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ વૈધાનિક ઉપાય મેળવવા માટે બરતરફ કરવો પડે છે.સત્તામંડળને આનાથી આગળ કંઈપણ વાંચવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી જે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ છે ”(પેરા ૯).

પ.૩ ભારતભાઈ રામનિકલાલ સાતા વિરુદ્ધ કલેક્ટર અને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ
[૨૦૧૦ (૨) જી. એલ. આર. ૯૮૫] માં, ટ્રાન્સકોર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ
ઈન્ડિયા [(૨૦૦૮) ૧ એસ. સી. સી. ૧૨૫] માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર
આધાર રાખ્યા પછી નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું,

“કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ અને સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય
પરથી એ સ્પષ્ટ થશે કે કબજો લેવા માટે કાયદાની કલમ ૧૩ની પેટા
કલમ (૪) હેઠળ સુરક્ષિત દેવાની વસૂલાત માટેના પગલાંમાંથી
એકમાં કલમ ૧૪ હેઠળ સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા લેવામાં આવેલા
પગલાંનો સમાવેશ થાય છે અને તેથી, જો કોઈ આદેશ કલમ ૧૪
હેઠળ પસાર કરવામાં આવે છે, જો કે તેને કલમ ૧૪ની પેટા કલમ
(૩) ને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ પણ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં ન
આવે, પરંતુ કલમ ૧૭ હેઠળ કબજો લેવાના આવા પગલાંની
કાયદેસરતા અને ઔચિત્યને કોઈ વ્યક્તિ ઉઠાવી શકે છે, જો એવું
પગલું પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ ઘડવામાં
આવેલા નિયમોની વિરુદ્ધ હોય. .” (પેરા ૧૧)

પ.જ બિપિન કાંતિલાલ વકતા [૨૦૧૦ (૧) જી. એલ. આર. ૭૭૦] દ્વારા કેનેરા બેંક વિ. સુલે ટ્રેડર્સમાં સમાન દ્રષ્ટિકોણનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો.

“ઉપરોક્ત વિગતો રજૂ કર્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે તેની તપાસ કરવી પડશે અને કાયદાની કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ માટે પૂર્વવર્તી શરતના પાસાઓની ચકાસણી કરવી પડશે. જો વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને નિવેદનની વાસ્તવિકતા અથવા કરવામાં આવેલા નિવેદનની વિશ્વસનીયતા વિશે કોઈ શંકા હોય, અથવા સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ માટે કોઈ પૂર્વવર્તી શરતનું પાલન કરવા વિશે કોઈ શંકા હોય, તો તેની પાસે બે વિકલ્પો છે; એક એ છે કે, જો તે સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ માટે પૂર્વવર્તી શરત વિશે સંતુષ્ટ ન હોય તો તે કોઈપણ પાસાઓ પર જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવા માટે બેંકને જ બોલાવી શકે છે; બીજું એ છે કે તે કોઈ પણ હકીકતના અસ્તિત્વની ચકાસણી માટે ઉધાર લેનારને નોટિસ જારી કરી શકે છે જે જરૂરી છે. તેના દ્વારા ચકાસવામાં આવે.ત્યારબાદ, તે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે આગળ વધી શકે છે. (પરિચ્છેદ ૭)

“એ નોંધવું જોઈએ કે મેજિસ્ટ્રેટ સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ સત્તા આકર્ષિત કરતી હકીકતોના અસ્તિત્વની ચકાસણી કરવી જરૂરી છે, અને જો તે તેમની સમક્ષ દર્શાવવામાં આવે કે અમુક હકીકતો અસ્તિત્વમાં છે, તો તેમણે પક્ષકારોના અધિકારોની તપાસ અથવા ચુકાદો આપવાની જરૂર નથી. વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કરવામાં આવતી આ એકમાત્ર તથ્યાત્મક ચકાસણી છે. ઉદાહરણ તરીકે, ન્યાયી ગીરોનું અસ્તિત્વ જેમાં તેણે ન્યાયી ગીરોનો દસ્તાવેજ છે કે કેમ અને મૂળ માલિકી પત્રો બેંકમાં જમા કરવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે ચકાસવાની જરૂર પડશે. તેવી જ રીતે, સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (૨) હેઠળ નોટિસ સંબંધિત વ્યક્તિને આપવામાં આવી છે કે નહીં, કોઈ જવાબ અથવા વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે કે નહીં અને જો હા હોય તો, નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે કે નહીં અને આવા નિર્ણયની જાણ કરવામાં આવી છે કે નહીં અને સિક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (૨) હેઠળ નોટિસ પછી કોઈ ચુકવણી કરવામાં આવી છે કે નહીં અને જો હા હોય, તો કોઈ બાકી રકમ વગેરે. હકીકતોની ચકાસણીની કોઈ સંપૂર્ણ સૂચિ ન હોઈ શકે, પરંતુ તે જણાવવા માટે પૂરતું છે કે તેણે માત્ર તે હકીકતના અસ્તિત્વની

ચકાસણી કરવાની જરૂર પડશે જે સિક્યુરિટાઇઝેશન એક્ટની કલમ ૧૩ (જ) હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ માટે પૂર્વવર્તી શરત રાખવા માટે સુસંગત છે. પરંતુ તેમણે ગેરકાયદેસરતા અને આવી હકીકતોની માન્યતા અથવા તેમાંથી વહેતા અધિકારોના પાસાઓ પર ચુકાદો આપવાની જરૂર રહેશે નહીં.” (પરિચ્છેદ ૮)

પ.પ આઈ.ડી.બી.આઈ માં બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ.હાઈટાઈસન મેગ્નેટિક્સ લિમિટેડ [૨૦૧૧ (૨) જી. એલ. એચ. ૧૪૩૮], આ જ મુદ્દાને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા સંબોધવામાં આવ્યો હતો અને આ સંદર્ભમાં આ મુદ્દા પરના વિવિધ નિર્ણયોનું સર્વેક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.તે કિસ્સામાં, ઉધાર લેનારાઓએ નાણાકીય સહાય લીધી હોવાની હકીકત પર વિવાદ કર્યો ન હતો, જો કે એક અરજી લેવામાં આવી હતી કે બેંક મિલકતની કોઈ મૂળ માલિકી પત્રો ધરાવતી ન હતી અને તેથી તેનું કોઈ સુરક્ષા હિત ન હતું જે પ્રતિભૂતિકરણ અધિનિયમ હેઠળ ગીરોના અમલીકરણ માટે જરૂરી હતું. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ બેંકની અરજીને ફગાવી દીધી હતી. ડિવિઝન બેન્ચે આદેશને રદ કરતી વખતે નીચેના સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કરવા માટે આગળ વધ્યા, જે અહીં વિષયના મુદ્દા સાથે સંબંધિત છે.

“(અ) જ્યારે સુરક્ષિત લેણદારને સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવામાં મુશ્કેલી પડે ત્યારે જ તે કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટની મદદ લઈ શકે છે.

(બી) કલમ ૧૪ હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં કાયદાની કલમ ૧૩

(૪) હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં સમાન છે.

(સી) કલમ ૧૪ હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં કાયદાની કલમ ૧૩

(૪) હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં સમાન હોવાથી, કલમ ૧૪ (૩)

હેઠળ આવા પગલાંને કોઈપણ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પ્રશ્નમાં મૂકી શકાતા નથી.

(ડી) જો કલમ ૧૪ હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં, જે કલમ ૧૩ (૪)

હેઠળ લેવામાં આવેલા પગલાં સમાન છે, તે સેક્યુરિટાઈઝેશન એક્ટ

અથવા તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો અનુસાર ન હોય, જેમાં

કલમ ૧૩ (૪) હેઠળ લેવામાં આવનારી સંપત્તિ સુરક્ષિત સંપત્તિ નથી

તેવો વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હોય તો, પીડિત વ્યક્તિ પાસે ડેટ

રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કલમ ૧૭ હેઠળ ઉપાય છે જે દર્શાવે છે કે

લેવામાં આવેલા પગલાં અધિનિયમ [કલમ ૧૩ (જ)] અથવા તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોની વિરુદ્ધ છે.

(ઈ) આવા તમામ નિર્ધારણ ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેમાં મિલકત સુરક્ષિત સંપત્તિ છે કે નહીં તે પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે અને મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને આવા વિવાદનો ચુકાદો આપવાની સત્તા આપવામાં આવી નથી, પરંતુ માત્ર સુરક્ષિત લેણદારને સુરક્ષિત સંપત્તિનો કબજો લેવામાં મદદ કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. જો તેઓ વિવાદનો ચુકાદો આપવા માટે સશક્ત ન હોય, તો તેઓ સંપત્તિ સુરક્ષિત સંપત્તિ છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે કોઈ દસ્તાવેજ રજૂ કરવા માટે સુરક્ષિત લેણદારને પણ બોલાવી શકતા નથી, જે આવા મુદ્દાનો ચુકાદો આપવા માટે સત્તાની ગેરહાજરીમાં નિર્ણયક ક્વાયત હશે.” (પરિચ્છેદ ૨૦)

૫.૬ મનસા સિન્થેટિક પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ૨૦૧૨ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં.૧૮૨૯ કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચના અન્ય એક નિર્ણયમાં, સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો કે મેજિસ્ટ્રેટ સુરક્ષિત સંપત્તિઓનો કબજો લેવામાં સુરક્ષિત લેણદારને મદદ કરવા માટે કરવામાં આવેલી અરજી પર બંધાયેલા છે અને કાયદાની કલમ ૧૩ (જ) હેઠળ

સુરક્ષિત લેણદાર દ્વારા લેવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહીની કાયદેસરતા અને ઔચિત્યનો પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે સશક્ત નથી. ગ્રાહક સંરક્ષણ અને વિશ્લેષણ સમિતિ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય [૨૦૧૩ (૪) જી. એલ. આર. ૩૬૪૨] માં કાયદાની દરખાસ્તને અનુસરવામાં આવી હતી અને તેનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ જ લાઈન પરનો બીજો નિર્ણય ગૃહ ફાઈનાન્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અને કલેક્ટર [૨૦૧૨ (૨) જીસીડી ૧૨૮૮] માં છે. કોટક મહિન્દ્રા બેંક વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટમાં ૨૫મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૧ના રોજ ડિવિઝન બેન્ચે નિર્ણય લીધો હતો કે ૨૦૧૧ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૮૩૨૬, કોટક મહિન્દ્રા બેંક વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે ૧૮મી જૂન, ૨૦૧૫ના રોજ નિર્ણય લીધો હતો કે ૨૦૧૪ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૭૫૧૨ અને ગૃહ ફાઈનાન્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે ૩જી જુલાઈ, ૨૦૧૫ના રોજ નિર્ણય લીધો હતો કે ૨૦૧૫ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૪૮૩૮ છે, જે પછીના બે નિર્ણયો વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા લેવામાં આવ્યા હતા.

૬. હવે ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, વિવાદિત આદેશ અને જે આધાર પર તે આગળ વધ્યો છે તેની તરફેણમાં, આ આદેશ એક ઉદાહરણ છે જ્યાં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે તેની સત્તાઓનો ત્યાગ કર્યો છે. તેમણે માત્ર પોતાની સત્તાઓનો ત્યાગ કર્યો છે એટલું જ નહીં, બેંકને સહાય પૂરી પાડવા માટે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાનો ઈનકાર એ આધારો પર આધારિત છે જે સ્પષ્ટ રીતે સત્તાઓના

કાર્યક્ષેત્રની બહાર છે અને અધિકારક્ષેત્રની પ્રકૃતિ કે જેનો ઉપયોગ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ અરજીની સુનાવણી કરતી વખતે અપેક્ષિત છે. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે નોંધ્યું હતું કે સુરક્ષિત સંપત્તિના કબજામાં રહેલી વ્યક્તિએ આ કોર્ટ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી જે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ૨૦૦૬નો દાવો નં.૪૭૮ ટ્રાયલ કોર્ટ, સુરત સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ મેજિસ્ટ્રેટે સુરતની ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોનો સંદર્ભ આપવા માટે આગળ વધ્યા કે ગીરવે મૂકેલી મિલકત આ વ્યક્તિએ હરાજીમાં ખરીદી હતી અને તેણે પ્રામાણિક ખરીદનાર હોવાનો દાવો કર્યો છે.જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે ઉપરોક્ત તથ્યોની નોંધ અને રેકોર્ડિંગ કર્યા પછી તેમનો તર્ક પૂરો પાડ્યો હતો કે સામેલ મુદ્દો પક્ષો વચ્ચેના નાગરિક અધિકારોના ક્ષેત્રમાં છે, અને નિષ્કર્ષ કાઢ્યો હતો કે તેથી તેમના દ્વારા સર્વેસી અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ કોઈ શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે ઉપરોક્ત તર્ક પર પોતાના નિર્ણયને સ્થગિત કરવામાં સ્પષ્ટપણે અધિકારક્ષેત્રને વટાવી દીધું હતું.જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે માત્ર પોતાની જાતને જ ખોટી દિશા આપી નહોતી, પરંતુ અધિકારક્ષેત્રની સ્પષ્ટ ભૂલ પણ કરી હતી.

૬.૧ કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તાઓ અને અધિકારક્ષેત્ર ન્યાયિક પ્રકૃતિના નથી.નાગરિક ક્ષેત્રમાં પક્ષકારોના કયા અધિકારો છે, તે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તપાસવાની જરૂર નથી, ન તો જિલ્લા

મેજિસ્ટ્રેટને કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ અરજીનું મનોરંજન કરતી વખતે અન્ય કોઈ કાયદાના સંદર્ભમાં પક્ષકારોના અધિકારો પર નિર્ણય લેવાની સત્તા છે. કાર્ય કંઈપણ છે પરંતુ નિર્ણયાત્મક છે.મિલકત પરના અધિકારોના સંદર્ભમાં દાવાઓ પર નિલકુલ વિચાર કરી શકાતો નથી.સત્તાઓ કાર્યકારી પ્રકૃતિ છે.મેજિસ્ટ્રેટે જે જોવાનું છે તે એ છે કે કાયદાની કલમ ૧૪ ના ઘટકો સંતુષ્ટ છે કે નહીં.આ સત્તાને મંત્રી તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે જ્યાં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ તેમની ન્યાયિક નજર ફેરવશે.કલમ ૧૪ની કાર્યવાહીમાં પક્ષકારો માટે કોઈ અધિકારો નક્કી કરવામાં આવ્યા નથી, કારણ કે તે માટે વિધાનસભાએ ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ વિશેષ ઉપાય પૂરો પાડ્યો છે, જે બેંક અને ઉધાર લેનાર અને અન્ય પીડિત વ્યક્તિઓ વચ્ચે સર્વેસી અધિનિયમ, ૨૦૦૨ હેઠળના પગલાં દરમિયાન ઊભી થઈ શકે તેવા વિવાદોના સંદર્ભમાં ન્યાયિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે.

૭. ઉપરોક્ત ચર્ચા અને કારણ માટે, વર્તમાન અરજીને મંજૂરી આપવી જરૂરી છે.સુરત જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ૧૨મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને સર્વેસી અધિનિયમ, ૨૦૦૨ની કલમ ૧૪ હેઠળ અરજદારની અરજીને નકારી કાઢવામાં આવી છે, જે આથી રદ કરવામાં આવે છે.જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ આ આદેશની રિટ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ત્રણ દિવસની અંદર કાયદા અનુસાર નવો આદેશ પસાર કરશે જેથી અરજદારને ગીરવે મૂકેલી મિલકતો/સુરક્ષિત સંપત્તિઓનો કબજો લેવા માટે સહાય પૂરી પાડી શકાય.

૮. તે કહેવાની જરૂર નથી કે આ અદાલતે પક્ષકારોના અધિકારો અને દલીલો પરના ગુણદોષો પર કંઈપણ વ્યક્ત કર્યું નથી કે જે તેઓ યોગ્ય ન્યાયિક મંચ સમક્ષ કાયદા અનુસાર આંદોલન કરી શકે છે.આવા અધિકારો અને ઉપાયો ખુદા અને ઉપલબ્ધ છે.

૯. ઉપરોક્ત શરતોમાં અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી છે, જેમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

(એન.વી. અન્જારીયા, ન્યાયમૂર્તિ.)

વિષય:—સરફેસી અધિનિયમ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૪ હેઠળ ગીરવે મૂકેલી સુરક્ષિત મિલકતનો કબજો લેવા માટે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓ અને કાર્યો અંગેની અરજી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*